

Rapport

Datum: 15 april 2005

Rapportnummer: 2005/119

Klacht

Verzoeker klaagt erover dat:

bewakers van het Detentie Centrum (DTC) Roermond op 20 december 2002 disproportioneel geweld jegens hem hebben toegepast, bestaande uit het "over de gang slepen" en/of het slaan en/of schoppen tegen het lichaam;

de directeur van het Detentie Centrum Roermond zijn verzoek om schadevergoeding in verband met het voorval van 20 december 2002 heeft afgewezen;

de directeur van het Detentie Centrum Roermond op 17 april 2003 de beslissing heeft genomen om hem voor de duur van veertien dagen in afzondering te plaatsen.

Beoordeling

I. Ten aanzien van het toepassen van geweld

1. Verzoeker klaagt erover dat bewakers van het Detentie Centrum Roermond op 20 december 2002 disproportioneel geweld jegens hem hebben toegepast, bestaande uit het "over de gang slepen" en/of het slaan en/of schoppen tegen het lichaam.

2.1. Het evenredigheidsvereiste houdt in dat bestuursorganen voor het bereiken van een doel een middel aanwenden dat voor de betrokkenen niet onnodig bezwarend is en dat in evenredige verhouding staat tot dat doel.

2.2. Het evenredigheidsvereiste brengt met zich mee dat de uitoefening van geweld door een politieambtenaar moet voldoen aan vereisten van subsidiariteit en proportionaliteit. Dit betekent dat de geweldsuitoefening noodzakelijk moet zijn en een minder ingrijpend middel niet voorhanden is.

2.3. In de Tijdelijke wet noodcapaciteit drugskoeriers die in casu van toepassing is (zie Achtergrond, onder 1.4.) staat vermeld dat de selectiefunctionaris of een door hem daartoe aangewezen persoon bevoegd is om jegens een gedetineerde geweld te gebruiken of vrijheidsbeperkende middelen aan te wenden met het oog op de voorkoming van het zich onttrekken van de gedetineerde aan het op hem uitgeoefende toezicht.

3.1. Uit het onderzoek is komen vast te staan dat er op 20 december 2002 een incident plaatsvond op de begane grond van het DTC Roermond. In de brief die de advocaat van verzoeker op 16 januari 2003 (zie Bevindingen, onder A.4.1.) naar de directeur van het DTC heeft gestuurd en in het antwoord van unitdirecteur B. van 4 februari 2003 hierop wordt vermeld dat het incident zich op 19 december 2002 zou hebben afgespeeld. Ook verzoeker geeft in meerdere van zijn brieven aan dat het incident op 19 december 2002

zou hebben plaatsgevonden. De Nationale ombudsman acht het op grond van onder meer het verslag dat B. heeft opgemaakt naar aanleiding van het incident en de beslissing van de locatiedirecteur om verzoeker in de afzonderingscel te plaatsen van 20 december 2002 tot en met 27 december 2002, aannemelijk dat het incident op 20 december 2002 heeft plaatsgevonden.

3.2. Zowel uit het verslag van B. naar aanleiding van het incident op 20 december 2002 (zie Bevindingen, onder A.2.2.) als uit de brieven van verzoeker en de verklaringen die betrokken ambtenaren B., D. en H. hebben afgelegd tijdens het onderzoek van de Nationale ombudsman, blijkt dat alle gedetineerden toen er een incident op de begane plaatsvond, dienden te worden ingesloten en dat verzoeker geen gehoor gaf aan deze opdracht.

Tevens is komen vast te staan dat verzoeker vervolgens door een aantal penitentiair inrichtingswerkers (piw-ers) naar beneden is gebracht, naar de afzonderingscel. Verzoeker klaagde na het incident over pijn in zijn elleboog.

4.1. Verzoeker schrijft dat hij buiten zijn cel stond te wachten om te gaan douchen en sprak met een piw-er over het feit dat hij wilde bellen, toen het incident op de begane grond plaatsvond. Verzoeker wilde vervolgens niet zijn cel ingaan toen hem dit gevraagd werd en een aantal piw-ers heeft hem over de gang gesleept en hem hardhandig de trap afgedragen. Onderaan de trap is hij vervolgens geschopt en geslagen, aldus verzoeker.

4.2. De minister van Justitie is van oordeel dat de directeur van het DTC geen verwijten kunnen worden gemaakt en verklaart de klacht van verzoeker niet gegrond. Hij schrijft voorts dat verzoeker zijn cel niet in ging, nadat daartoe opdracht werd gegeven. Toen verzoeker slaande bewegingen maakte, is hij vanwege de veiligheid geboeid en met gepast geweld naar beneden gebracht, aldus de minister.

4.3. In het verslag van B. van 20 december 2002 en in de verklaring van B. die is opgenomen in de beslissing van de Beklagcommissie van 30 juli 2003, komt naar voren dat verzoeker ondanks herhaalde verzoeken daartoe niet naar zijn cel wilde gaan toen er een incident plaatsvond op de begane grond en dat hij een dreigende houding aannam. Volgens B. was de kans aanwezig dat een piw-er of verzoeker over de rand van de balustrade zou vallen. Toen de piw-ers verzoeker naar de begane grond brachten, verzette verzoeker zich hevig, aldus B. Bij het verplaatsen van verzoeker is dan ook gepast geweld toegepast, vanwege de veiligheid van verzoeker en het personeel, aldus de minister.

In de verklaring die B. heeft afgelegd gedurende het onderzoek van de Nationale ombudsman, geeft hij aan dat het verzet van verzoeker uit woeste armbewegingen en schoppen bestond. Hierdoor moest er kracht worden gebruikt om hem in bedwang te houden. Bij het naar beneden brengen van verzoeker hadden de diverse piw-ers hem ieder bij een arm en een been vast. Omdat verzoeker zich ook toen bleef verzetten door

trappende en slaande bewegingen te maken en de trappen smal zijn in het DTC, was het moeilijk hem naar beneden te dragen en kan het zijn dat verzoeker een trapleuning heeft geraakt, aldus B. B. weet zeker dat verzoeker niet is geslagen, geschopt of over de gang is gesleept.

4.4. Betrokken ambtenaar D. geeft in zijn verklaring tijdens het onderzoek door de Nationale ombudsman aan dat hij zich kan herinneren dat verzoeker toen hij buiten zijn cel stond, wilde bellen en dat hij niet terug zijn cel in ging, ondanks dat D. dit meerdere malen aan hem vroeg. Hij verzette zich door te duwen en om zich heen te slaan. In opdracht van B. hebben D. en de overige piw-ers verzoeker stevig bij een arm of een been vastgepakt en hem zo naar de afzonderingscel gebracht. In totaal waren ze met drie piw-ers en B., aldus D. Volgens D. hebben de piw-ers verzoeker niet geslagen, geschopt of over de gang gesleept.

4.5. Betrokken ambtenaar H. heeft tijdens het onderzoek van de Nationale ombudsman verklaard dat hij bij de situatie betrokken werd toen verzoeker beneden aankwam en naar de afzonderingscel moest worden gebracht. Vanaf het moment dat hij bij de situatie betrokken was, hebben de piw-ers, behoudens hetgeen hierna onder 5.3. is vermeld, geen geweld tegen verzoeker gebruikt, aldus H.

5.1. Vast is komen te staan dat er een incident plaatsvond op de begane grond van het DTC op 20 december 2002, waardoor alle gedetineerden naar hun cel moesten. Tevens is vast komen te staan dat verzoeker geen gehoor gaf aan deze opdracht. Uit de verklaringen die B. en H. tijdens het onderzoek van de Nationale ombudsman hebben afgelegd, en de gegevens van de artsbezoeken, blijkt dat verzoeker na het incident klaagde over pijn aan zijn linkerelleboog.

Ondanks het feit dat verzoeker heeft aangegeven dat hij zich niet verzette, brengt het gegeven dat verzoeker en de piw-ers zich op een "brug" met een lage leuning bevonden die twee verdiepingen boven de begane grond was, met zich mee dat elke onverwachte beweging tot gevolg zou kunnen hebben dat een van de personen die zich op de brug bevond, naar beneden zou vallen. Het feit dat de gedetineerden in het DTC Roermond met twee personen op één cel verblijven, bracht volgens B. met zich mee dat het begeleiden van verzoeker naar zijn cel geen oplossing was.

Gelet op de genoemde feiten en omstandigheden en de hectische situatie waarbij alle gedetineerden dienden te worden ingesloten, acht de Nationale ombudsman het dan ook niet in strijd met de vereisten van proportionaliteit en subsidiariteit dat B. ervoor gekozen heeft de piw-ers de opdracht te geven om verzoeker de trap af te dragen naar de afzonderingscel. Om verzoeker te kunnen verplaatsen diende de kans dat iemand over de balustrade heen zou vallen, zo klein mogelijk te zijn. Ook het naar de grond duwen op de brug kan volgens de Nationale ombudsman in het licht van de omstandigheden niet in strijd met het vereiste van proportionaliteit en subsidiariteit worden geacht.

5.2. Ten aanzien van het over de gang slepen van verzoeker, hebben B., D. en H. ieder voor zich verklaard dat dit niet is gebeurd, maar dat zij hem hebben gedragen. De Nationale ombudsman acht het aannemelijk op grond van de stukken en de diverse afgelegde verklaringen dat verzoeker over de trap naar beneden is getild door de aanwezige piw-ers. Tevens acht de Nationale ombudsman het aannemelijk dat het gezien de lage leuning hierbij noodzakelijk was om verzoeker goed vast te houden.

Voorts hebben B., D. en H. ieder voor zich verklaard dat verzoeker niet is geschopt of geslagen. De Nationale ombudsman acht het daarom aannemelijk dat de piw-ers verzoeker niet hebben geslagen of geschopt. De Nationale ombudsman is van oordeel dat het stevig vastpakken van verzoeker bij armen en benen, noodzakelijk was om het doel - namelijk het brengen van verzoeker naar de afzonderingscel - te kunnen bereiken.

De piw-ers hebben dan ook niet gehandeld in strijd met het evenredigheidsvereiste.

De onderzochte gedraging is op dit punt behoorlijk.

5.3. De betrokken ambtenaren B. en H. hebben verklaard dat bij het boeien van verzoeker één van zijn armen verkeerd om werd gedraaid. B. en H. hebben tevens verklaard dat H. heeft gezegd dat de piw-ers moesten stoppen en de arm op een andere manier moesten draaien.

Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat verzoeker klaagde over pijn aan zijn elleboog na het voorval van 20 december 2002. De inrichtingsarts heeft hem bezocht na het voorval en verrekking van de linkerelleboog geconstateerd (zie Bevindingen, onder A.3.2.).

Nu B. en H. ieder voor zich hebben verklaard dat de arm van verzoeker verkeerd werd gedraaid bij het boeien en dat verzoeker hierna klaagde over pijn aan zijn elleboog en bovendien is komen vast te staan dat de elleboog van verzoeker was verrekt volgens de arts, acht de Nationale ombudsman het aannemelijk dat het geweld dat is toegepast op verzoeker tijdens het boeien, niet in overeenstemming was met de vereisten van proportionaliteit en subsidiariteit. Hiermee hebben de piw-ers in strijd gehandeld met het evenredigheidsvereiste.

De onderzochte gedraging is op dit punt niet behoorlijk.

II. Ten aanzien van de schadevergoeding

1. Verzoeker klaagt erover dat de directeur van het DTC Roermond zijn verzoek om schadevergoeding in verband met het voorval van 20 december 2002 heeft afgewezen.

2.1. Het redelijkheidsvereiste houdt in dat bestuursorganen de in het geding zijnde belangen tegen elkaar afwegen en dat de uitkomst hiervan niet onredelijk is.

2.2. In een geval als dit, waarin een klacht over een besluit van een bestuursorgaan tot (gedeeltelijke) afwijzing van een verzoek om schadevergoeding niet kan worden onderworpen aan het oordeel van de bestuursrechter, is de Nationale ombudsman bevoegd die klacht te onderzoeken en te beoordelen, maar stelt hij zich terughoudend op. In zo'n geval is immers de burgerlijke rechter de instantie die bij uitsluiting bevoegd is om bindend te beslissen over de vraag of, op grond van bepalingen van burgerlijk recht, het betrokken bestuursorgaan is gehouden om de gestelde schade te vergoeden.

2.3. Wat betreft de gehoudenheid tot schadevergoeding brengt het hiervoor onder 2.1. genoemde redelijkheidsvereiste mee dat het bestuursorgaan mag weigeren om financiële aansprakelijkheid voor ontstane schade te aanvaarden indien het op goede gronden zijn aansprakelijkheid betwist. In dat geval kan het bestuursorgaan het aan de burger overlaten om vragen betreffende de onrechtmatigheid van het handelen of betreffende de overige voorwaarden om de schadeclaim toe te wijzen desgewenst aan het oordeel van de burgerlijke rechter te onderwerpen. Dit is slechts anders indien de gronden en overwegingen waarop een dergelijke betwisting berust, zo evident onjuist zijn dat het bestuursorgaan in redelijkheid niet tot zijn beslissing had kunnen komen. Alsdan moet de afweging van het belang van het bestuursorgaan bij betwisting van zijn gehoudenheid tot schadevergoeding tegenover het belang van de burger bij schadevergoeding worden geacht in strijd met het redelijkheidsbeginsel te hebben plaatsgevonden.

3.1. De advocaat van verzoeker heeft op 16 januari 2003 een brief naar de directeur van het DTC Roermond gestuurd, waarin hij om schadevergoeding verzoekt. (Zie Bevindingen, onder A.4.1.) Bij brief van 4 februari 2003 (zie Bevindingen, onder A.4.2.) wijst de directeur van het DTC het verzoek om schadevergoeding door de advocaat van verzoeker af, omdat het betrokken personeel niets te verwijten valt ten aanzien van de gebeurtenis van 20 december 2002. In de diverse brieven van verzoeker (zie Bevindingen, onder A.1.) komt naar voren dat hij een schadevergoeding wenst, omdat hij door het incident van 20 december 2002 nog zodanig last heeft van zijn linkerpols, dat hij deze bijna niet meer kan gebruiken.

3.2. Uit de diverse medische gegevens die in het dossier zijn gevoegd, komt naar voren dat verzoeker op 25 oktober 2002 naar de inrichtingsarts is gegaan met pijnklachten aan zijn linkerpols. Op 13 december 2002 is een röntgenfoto genomen van de linkerpols van verzoeker. Uit deze foto bleken geen afwijkingen. Verzoeker wilde dat deze pols zou worden onderzocht, omdat hij er last van bleef houden na zijn aanhouding op Schiphol, aldus de artsenrapportage. Uit een röntgenonderzoek van de linkerpols van verzoeker dat op 5 juni 2003 is gedaan, blijkt dat er een los stukje bot in de pols van verzoeker zit. Dit is waarschijnlijk afkomstig van een oude breuk van meer dan een half jaar geleden.

4.1. Verzoeker geeft in enkele van zijn brieven aan dat hij geen lichamelijke klachten had na zijn aanhouding op Schiphol en dat alle klachten die hij momenteel heeft, veroorzaakt zijn door de gebeurtenis van 20 december 2002. Voorts geeft verzoeker in enkele brieven

aan dat hij vóór 20 december 2002 had geklaagd over pijn in zijn rechterpols in plaats van aan zijn linker.

4.2. De minister van Justitie is ook wat betreft dit onderdeel van de klacht van verzoeker van oordeel dat de directeur van het DTC geen verwijten kan worden gemaakt en dat dit onderdeel van de klacht niet gegrond is. De minister is van oordeel dat het niet aannemelijk is dat door de gebeurtenis van 20 december 2002 de pijnklachten aan de pols van verzoeker zijn veroorzaakt of verergerd. De minister voert hierbij aan dat verzoeker al op 25 oktober 2002 met klachten aan zijn linkerpols bij een arts is geweest en bij een röntgenfoto van 13 december 2002 geen afwijkingen zijn geconstateerd. Bovendien bleken bij het artsbezoek na de gebeurtenis van 20 december 2002 alle functies in tact te zijn.

De directeur heeft daarom volgens de minister geen aanleiding gezien de gevraagde schadevergoeding te honoreren.

5.1. De Nationale ombudsman acht het aannemelijk dat verzoeker vanaf het begin af aan (25 oktober 2002) last heeft van zijn linker- en niet zijn rechterpols op grond van het feit dat in alle medische gegevens die zich in het dossier bevinden, van de linkerpols van verzoeker wordt gerept.

5.2. Gelet op de terughoudende benadering van de Nationale ombudsman in schadevergoedingszaken en gelet op het feit dat niet is komen vast te staan dat de schade aan verzoekers pols die is vastgesteld bij het röntgenonderzoek van 5 juni 2003, is veroorzaakt door de gebeurtenis van 20 december 2002, moet worden geoordeeld dat de afwijzing van de schadeclaim niet kan worden geacht te zijn gegeven in strijd met het redelijkheidsvereiste.

De onderzochte gedraging is op dit punt behoorlijk.

III. Ten aanzien van de plaatsing in de afzonderingscel

1. Verzoeker klaagt er over dat de directeur van het DTC Roermond op 17 april 2003 de beslissing heeft genomen om hem voor de duur van veertien dagen in afzondering te plaatsen.

2.1. Het evenredigheidsvereiste houdt in dat bestuursorganen voor het bereiken van een doel een middel aanwenden dat voor de betrokkenen niet onnodig bezwarend is en dat in evenredige verhouding staat tot dat doel.

2.2. Krachtens artikel 10 van de Tijdelijke wet noodcapaciteit drugskoeriers (zie Achtergrond, onder 1.2.) kan de directeur van de instelling in enkele gevallen besluiten voor ten hoogste twee weken een gedetineerde in afzondering te plaatsen. Reden hiervan

kan onder meer zijn wanneer dit in het belang van de handhaving van de orde of de veiligheid van de inrichting danwel voor een ongestoorde tenuitvoerlegging van de vrijheidsbeneming noodzakelijk is.

3. Uit het verslag dat is opgemaakt naar aanleiding van de beslissing van locatiedirecteur P. om verzoeker op 17 april 2003 voor twee weken in de afzonderingscel te plaatsen, blijkt dat verzoeker klaagde over het feit dat hij is mishandeld op 20 december 2002. Hij liet B. niet uitpraten, wilde hem achterna gaan, zijn cel uit en heeft bedreigende taal geuit naar B. Daarna heeft hij een ruitje in zijn cel kapot gemaakt.

Als reden van de plaatsing van verzoeker in de afzonderingscel staat in de beslissing van P. genoemd dat verzoeker onfatsoenlijk reageerde naar personeel, opdrachten niet uitvoerde, bedreigingen uitte, personeel uitspeelde tegen elkaar en subversief gedrag vertoonde, waardoor hij de rust en veiligheid van de inrichting in gevaar bracht. Verzoeker heeft de tijd dat hij in afzondering was geplaatst doorgebracht in DTC Zeist.

4.1. B. heeft - buiten hetgeen hiervoor uit het verslag van 17 april 2003 en de beslissing van P. van 17 april 2003 is aangehaald - verklaard voor de Beklagcommissie en tijdens het onderzoek van de Nationale ombudsman dat verzoeker na de gebeurtenis van 20 december 2002 steeds opnieuw wilde praten met hem over het feit dat hij mishandeld was op 20 december 2002. B. heeft verklaard dat verzoeker hem op 17 april 2003 niet liet uitpraten en hem vervolgens achterna liep, waarbij het personeel hem moest tegenhouden. Vanwege de verstoorde verhoudingen, die onder meer waren veroorzaakt door het feit dat verzoeker iedere keer dat hij hem sprak weer begon over het feit dat hij mishandeld was op 20 december 2002, en dat verzoeker hem dreigbrieven had gestuurd, heeft verzoeker de afzondering doorgebracht in een andere inrichting, het DTC Zeist, aldus B.

4.2. De minister van Justitie verwijst naar het rapport van 17 april 2003 en de bijbehorende beslissing (zie Bevindingen, onder A.2.4. en 2.5.) en verklaart dit onderdeel van de klacht van verzoeker eveneens niet gegrond, nu de directeur van het DTC niets te verwijten valt.

4.3. Verzoeker heeft in zijn brieven aangegeven dat hij op 17 april 2003 naar B. heeft geschreeuwd en dat hij dreigde hem voor de rechter te slepen. Ook heeft hij in diverse brieven opmerkingen gemaakt over B (zie Bevindingen, onder A.1. en D.).

5. Om de rust en de veiligheid in de inrichting te bewaren, is verzoeker in de afzonderingscel geplaatst. Dit besluit is op 17 april 2003 genomen door unitdirecteur P. Nu verzoeker zulks niet heeft weersproken, mag worden aangenomen dat hij zich recalcitrant heeft gedragen. De Nationale ombudsman is van oordeel dat de locatiedirecteur de beslissing om hem in een afzonderingscel te plaatsen in redelijkheid heeft kunnen nemen. Bovendien was deze beslissing in overeenstemming met artikel 10 e.v. van de Tijdelijke wet noodcapaciteit drugskoeriers. De unitdirecteur heeft daarmee niet in strijd gehandeld met het evenredigheidsvereiste.

De onderzochte gedraging is op dit punt behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van het Detentie Centrum Roermond, is

niet gegrond ten aanzien van:

het toepassen van geweld door de piw-ers;

de schadevergoeding;

de plaatsing in de afzonderingscel.

gegrond ten aanzien van:

het toepassen van geweld door de piw-ers bij het boeien van verzoeker; wegens schending van het evenredigheidsvereiste.

Onderzoek

Op 11 en 15 november 2003 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van de heer A. thans verblijvende te Düsseldorf (Duitsland), met een klacht over een gedraging van het Detentie Centrum Roermond (verder te noemen DTC Roermond). Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van de minister van Justitie, werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de minister van Justitie verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben. Daarnaast werd de directeur van het Detentie Centrum Roermond de gelegenheid geboden om commentaar op de klacht te geven. Tijdens het onderzoek kregen de minister en verzoeker de gelegenheid op de door ieder van hen verstrekte inlichtingen te reageren. Tevens werd de betrokken ambtenaren een aantal specifieke vragen gesteld.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen. De reactie van verzoeker gaf geen aanleiding het verslag op een enkel punt te wijzigen en/of aan te vullen. De minister van Justitie gaf binnen de gestelde termijn geen reactie.

Bevindingen

De bevindingen van het onderzoek luiden als volgt:

A. feiten

1. Verzoeker was gedetineerd in het DTC Roermond. Naar aanleiding van een incident op 20 december 2002 schreef verzoeker enkele brieven naar het DTC Roermond, onder meer op 7 februari 2003 en 17 april 2003. Veel van zijn brieven zijn echter ongedateerd. Bovendien heeft verzoeker veel opmerkingen geschreven bij de stukken die hij heeft toegestuurd aan de Nationale ombudsman. Over de gebeurtenis van 20 december 2002 schrijft hij onder meer dat hij buiten zijn cel stond te wachten om te gaan douchen. Hij sprak met een penitentiair inrichtingswerker (piw-er) over het feit dat hij zijn zakgeld al een tijdje niet meer had gekregen en dat hij zijn vrouw wilde bellen, omdat zij net geopereerd was.

Verzoeker schrijft voorts dat hij ineens geschreeuw hoorde en dat er gezegd werd "sluit ze". Verzoeker bleef praten tegen de piw-er en vragen of hij zijn vrouw mocht bellen. Een tweede piw-er kwam erbij. Een van hen vroeg verzoeker vervolgens een aantal maal in zijn cel te gaan, omdat er anders rapport zou worden opgemaakt. Vervolgens heeft een aantal piw-ers hem bij de armen en benen vastgepakt en hem de trap afgedragen. Verzoeker schrijft dat hij zijn lichaam strak moest houden om de trap te ontwijken. Verder schrijft hij dat hij met zijn hoofd tegen de trap aan is gekomen, dat de piw-ers hem over de gang hebben gesleept en dat de piw-ers hem hebben geschopt en geslagen toen hij onderaan de trap lag. Vervolgens is hij geboeid en begeleid naar de afzonderingscel. Hij had pijn over zijn hele lichaam. Een dokter heeft hem daarna onderzocht. De directeur heeft nog met hem gesproken toen hij in de afzonderingscel zat. In enkele van zijn brieven schrijft verzoeker dat unitdirecteur B. niet aanwezig was bij het incident van 20 december 2002.

Hij schrijft dat hij dusdanig last heeft gekregen van zijn linkerpols naar aanleiding van het incident, dat hij deze bijna niet meer kan gebruiken. Hij klaagt erover dat hij hiervoor geen schadevergoeding heeft ontvangen. Tevens klaagt hij er in zijn brieven over dat hij na het incident van 20 december 2002 voor zeven dagen in de afzonderingscel is geplaatst en op 17 april 2003 voor veertien dagen in de afzonderingscel is geplaatst. In zijn brieven en de teksten die hij bij diverse stukken heeft geschreven, maakt verzoeker onder meer opmerkingen als: "van mij kan hij (B.; N.o.) oprotten" en een opmerking over het feit dat de directeur zijn verzoek om schadevergoeding slechts heeft afgewezen, om verzoeker uit de weg te ruimen. Verder schrijft verzoeker dat hij op 17 april 2003 tegen B. heeft gezegd dat hij hem voor de rechter zou slepen en dat hij tegen B. heeft geschreeuwd.

2.1. Op 30 juli 2003 geeft de Beklagcommissie uit de Commissie van Toezicht bij het DTC Roermond een oordeel over de klachten van verzoeker. De Commissie verklaart verzoeker niet ontvankelijk met betrekking tot zijn klacht over de gebeurtenis van 20 december 2002, omdat verzoeker deze klacht niet binnen de daarvoor geldende termijn heeft ingediend. In de beslissing van de beklagcommissie staat onder meer het volgende vermeld:

"Ter zitting van 25 juli 2003 is de unitdirecteur B. gehoord.

Desgevraagd heeft de unitdirecteur tijdens de behandeling - zakelijk weergegeven - verklaard:

Op een andere afdeling dan waar klager verbleef was een incident waarbij al het personeel aanwezig moest zijn. Klager moest om deze reden ingesloten worden. Klager weigerde echter naar zijn cel te gaan. Ik heb het personeel daarom de opdracht gegeven klager naar zijn cel te begeleiden. Klager maakte vervolgens schoppende en slaande bewegingen. Klager is een pezige man. Dit alles gebeurde op de brug, waar de reling vrij laag is. Omdat het gevaar bestond dat iemand daar overheen zou vallen, is klager met proportioneel geweld naar beneden gebracht.

Beneden aan de trap is klager op de grond gelegd om hem handboeien om te doen. Ik heb gezien dat hierbij de ellebogen van klager te ver door gedraaid zijn. Er is toen direct gezegd te stoppen. Vervolgens is het goed gegaan. Gelijk hierna is de Medische Dienst gevraagd naar die ellebogen van klager te kijken.

Klager stelt dat hij door het personeel geslagen is tijdens het transport. Ik ben vanaf het begin bij het incident aanwezig geweest. Ik heb gezien dat klager absoluut niet geslagen is door het personeel. Hij is alleen stevig vastgepakt tijdens het naar beneden brengen, hetgeen nodig was op de trap, omdat klager slaande en schoppende bewegingen bleef maken. Het personeel is redelijk getraind om te weten wat wel en niet te doen tijdens dergelijke transporten. Ik vind persoonlijk dat het personeel klager heel netjes naar beneden heeft gebracht. Het is de gebruikelijke procedure een gedetineerde die zich verzet pas beneden te boeien, aangezien het op de brug te gevaarlijk is. Mocht een gelijke situatie zich voordoen, zal op gelijke wijze gehandeld worden. Het rapport heb ik opgemaakt. Een collega heeft de ordemaatregel afzondering voor de duur van zeven dagen opgelegd. Gedurende de afzonderingsperiode ben ik veelvuldig bij klager langsgestaan. Eén keer heeft klager zijn zorg over zijn elleboog uitgesproken. Hij vertelde dat het zeer deed, maar dat er goede medische controle was.

Het lijkt wel of klager een geheel andere beleving heeft gehad van hetgeen gebeurd is. Klager verklaart bijvoorbeeld dat ik bij het transport niet aanwezig ben geweest, terwijl ik er continue bij was.

Na de afzondering heeft klager over van alles geklaagd, maar niet meer over zijn elleboog. Ik heb een aantal schriftelijke bedreigingen van hem gehad. Klager heeft steeds verzocht om een gesprek, maar tijdens een gesprek laat hij je niet uitpraten. Steeds kwam hij terug op de vermeende mishandeling. Eén en ander is geëscaleerd op 17 april 2003, waarbij klager fysiek verzet gepleegd heeft, opdrachten van het personeel niet opgevolgd heeft en verbale bedreigingen geuit heeft. Klager heeft hiervoor de ordemaatregel afzondering voor de duur van veertien dagen opgelegd gekregen.

Gezien de verstoorde verhoudingen is klager overgeplaatst naar Detentiecentrum Zeist en vanuit daar door reguliere selectie overgeplaatst naar P.I. Overmaze.

(...)

Beoordeling van het beklag

De beklagcommissie heeft bij de beoordeling van het beklag voor zover gericht tegen de beslissing van de directeur d.d. 17 april 2003 rekening gehouden met het volgende:

- Klager verklaart, gezien het proces-verbaal van het rogatoir verhoor, dat hij op 17 april 2003 tegen de directeur gezegd heeft niets meer met hem te maken te willen hebben. Klager verklaart bovendien dat hij tegen de directeur gezegd heeft dat hij hem voor de rechter zou slepen. Vervolgens heeft klager, volgens eigen verklaring, tegen een stoel getrapt welke tegen een ruitje botste dat daardoor kapot gegaan is.
- De directie verklaart dat klager na het incident van 20 december 2002 overal over klaagde en in gesprekken door hem aangevraagd niet bereid was te luisteren en steeds de vermeende mishandeling aanhaalde. Ook heeft klager schriftelijke bedreigingen geuit. De directie stelt dat één en ander geëscaleerd is op 17 april 2003, waarbij klager onfatsoenlijk naar personeel gereageerd heeft, opdrachten van personeel niet opgevolgd heeft, verbaal bedreigingen geuit heeft en fysiek verzet gepleegd heeft, hetgeen de orde en de veiligheid in de inrichting in gevaar heeft gebracht.
- De beklagcommissie is van oordeel dat vaststaat dat klager, gezien zijn eigen verklaring en het schriftelijk verslag van 17 april 2003, door zich verbaal bedreigend te uiten en door fysiek verzet te plegen de orde en de veiligheid in de inrichting in gevaar gebracht heeft. De beklagcommissie is dan ook van oordeel dat de directeur in redelijkheid heeft kunnen overgaan tot het opleggen van de ordemaatregel afzondering voor de duur van veertien dagen. De klacht zal derhalve ongegrond verklaard worden.

BESLISSING

De beklagcommissie verklaart klager niet-ontvankelijk in zijn beklag voor zover gericht tegen de bejegening op 20 december 2002.

De beklagcommissie verklaart de klacht ongegrond voor zover gericht tegen de beslissing van de directeur d.d. 17 april 2003.

De beklagcommissie bepaalt dat tegen deze beslissing geen beroep openstaat."

2.2. Bij de beslissing van de Beklagcommissie is het schriftelijk verslag gevoegd dat unitdirecteur B. heeft opgemaakt op 20 december 2002:

"Tijdens de middag was er een incident waardoor alle gedetineerden van de B-unit ingesloten dienden te worden.

Op afdeling B3 gingen alle gedetineerden terug naar hun cel met uitzondering van de heer A.

A. stond op de brug die de twee zijden van afdeling B3 met elkaar verbindt en weigerde naar zijn cel te gaan.

Ondanks herhaalde verzoeken van DTH-ers (piw-ers; N.o.) weigerde A. aan deze verzoeken te voldoen en nam een dreigende houding aan.

Doordat alle gedetineerden ingesloten dienden te worden in verband met een veiligheidsincident hebben betrokken personeelsleden in opdracht van ondergetekende de heer A. onder begeleiding naar de begane grond willen brengen.

Op dat moment ging A. zich zeer fors verzetten. A. maakte slaande bewegingen naar personeel en het risico bestond dat er een personeelslid over de reling gegooid kon worden.

Op dat moment heeft ondergetekende de opdracht gegeven om A. onder dwang naar de begane grond te begeleiden.

Omdat A. zich hevig bleef verzetten en het personeel hem van de derde verdieping naar de begane grond diende te brengen, is dit in verband met de veiligheid van de betrokken personeelsleden en de veiligheid van de betrokkene, met proportioneel geweld gebeurd.

Betrokken gedetineerde bleef zich tijdens het transport van de derde verdieping naar de begane grond heftig verzetten en schoppende bewegingen richting personeel maken. Op de begane grond is A. op zijn buik gelegd en zijn er handboeien aangelegd waarna A. in de afzonderingscel is geplaatst.

Naar aanleiding van de kracht van het verzet van A. en de reactie die hiervoor noodzakelijk was van het personeel om een en ander veilig te volbrengen gaf A. aan pijn te hebben. Na de plaatsing is de arts gevraagd A. te onderzoeken."

2.3. Voorts bevindt zich bij de beslissing van de Beklagcommissie de beslissing om verzoeker van 20 december 2002 tot en met 27 december 2002 in de afzonderingscel te plaatsen. Deze beslissing is ondertekend door unitdirecteur H. en verzoeker en vermeldt onder meer het volgende:

"Op grond van de overweging dat:

U geen gevolg gegeven heeft aan een opdracht van een personeelslid, en weerstand heeft geboden bij de begeleiding naar uw cel."

2.4. Bij de beslissing van de Beklagcommissie is tevens een verslag gevoegd van 17 april 2003 waarin het volgende wordt beschreven:

"Omstreeks 11.40 uur kwam B. naar afdeling A. om gedetineerde A. te bezoeken, bij het binnentreden van de cel begon bovengenoemde direct te klagen over zijn mishandeling afgelopen december. Toen B. hier een andere mening over had en dat vertelde aan A. had hij geen interesse meer om te luisteren wat B. te vertellen had en onderbrak telkens B. om alleen zijn mening te kunnen geven. Hierop heeft B. het gesprek beëindigd en de cel verlaten, A. stond op en wou B. achterna gaan, ondergetekende en collega Be. hebben A. met verzet terug zijn cel in geduwd waar hij bedreigende taal naar B. geuit heeft zoals: wacht jij maar ik krijg je buiten nog wel een keer. Hierna hebben wij de celdeur gesloten, vervolgens heeft hij nog een ruitje kapot gemaakt op zijn cel. Enkele minuten later is hij onder begeleiding in de iso geplaatst."

2.5. In de beslissing van de locatiedirecteur P. om verzoeker van 17 april 2003 tot en met 1 mei 2003 in de afzonderingscel te plaatsen, komt het volgende naar voren:

"Op grond van de overweging dat:

U onfatsoenlijk reageert naar personeel toe, opdrachten van personeel niet opvolgt, verbaal bedreigingen uit, zich fysiek verzet en personeel probeert uit te spelen tegen elkaar en u bij herhaling subversief gedrag blijft vertonen.

Hiermee brengt u de rust en veiligheid van de inrichting in gevaar."

3.1. Verzoeker heeft gedurende zijn detentie meerdere malen een arts en het ziekenhuis bezocht. Bij de diverse medische gegevens die zich in het dossier bevinden, is onder meer gevoegd de uitslag van een röntgenonderzoek van 13 december 2002 van de linkerhand en -pols van verzoeker. In dit verslag komt onder meer het volgende naar voren:

"MEDISCHE GEGEVENS: Trauma 8 weken geleden, nog steeds gevoelige pols.

(...)

LINKER HAND + POLS:

Normaal botpatroon.

Bewaarde osteo-articulaire verhoudingen.

Er wordt geen fractuur noch doorgemaakte fractuur aangetoond."

3.2. Voorts blijkt uit de artsenrapportage waarin alle artsbezoeken aan verzoeker tijdens zijn detentie staan vermeld, onder meer het volgende:

"25/10/02 (...)

2.) Bij aanhouding met handboeien op li-hand geslagen. Sindsdien pijnlijk. Niet

duidelijk gezwollen drukpijn ter hoogte van handwortel.

(...)

13/12/02 Bij aanhouding trauma linkerpols. Blijft pijnlijk/krachteloos moet toch naar ziekenhuis voor kaakchirurg. dus meteen röntgenfoto handwortel/linkerpols. Drukpijn handwortel iets zwelling, oude breuk?

19/12/02 uitslag röntgenfoto linkerpols: geen afwijkingen

nog pijnklachten

(...)

20/12/02 pijn linkerelleboog na worstelpartij. Linkerarm met geweld op rug gebogen. Alle functies in tact (..). Wel wat pijn. Zwelling, houdt arm gestrekt.

- alle functies in tact, wel wat pijn

- overrekking

(...)

23/12/02 Posttraumatische pijn linkerschouder/elleboog

- geen duidelijk zichtbare afwijking

- linkerschouderfunctie optimaal

- linker elleboogfunctie optimaal

- drukpijn (...)

24/12/02 (...) slecht aanspreekbaar, creperen van de buikpijn.

- bij onderzoek: gespannen buik en flank links. Meneer hilde van de pijn. (...) insturing EHBO - miltruptuur?"

3.3. Van 24 december 2003 tot en met 25 december 2003 is verzoeker opgenomen geweest in het ziekenhuis, omdat hij hevige buikklachten had. In een brief die de behandelend arts heeft gestuurd aan de instellingsarts, staat onder meer het volgende vermeld:

"Van 24 december 2002 tot 25 december 2002 was kortdurend ter observatie opgenomen bovengenoemde patiënt wegens aanhoudende klachten ter hoogte van de linkerflank nadat hij vier dagen geleden ter plaatse rake klappen heeft gehad. De pijn zou toenemend van karakter zijn en verergeren bij bewegingsveranderingen. Er is geen misselijkheid, geen braken en geen verandering van defecatie, of mictiepatronen. Bij binnenkomst is een normale tensie, een normale pols. Het bloed toont een normaal Hb. De buik is soepel en niet opgezet, normale peristaltiek. Wel drukpijn in de linker bovenbuik en ter hoogte van de linker ribbenboog. Aanvullend röntgenonderzoek toont geen aanwijzingen voor fracturen van de ribben en de echografie van bovenbuik toont geen laesies van parenchymateuze organen met name geen milt- of nierruptuur. Het urinesediment bleek ook negatief te zijn zodat een contusie van de nier kon worden uitgesloten. Met deze bevindingen geen verdere indicatie tot klinische behandeling."

3.4. Uit een röntgenonderzoek dat op 5 juni 2003 bij verzoeker is gehouden, blijkt onder meer het volgende:

"Klinische informatie

Status na aanhouding. Blijft pijnklachten houden.

Verslag

Polsen:

Los fragment distale radius, gedefformeerd aspect os naviculare, oude traumatische veranderingen? Tevens verbreding van de afstand naviculare-lunatum."

3.5. Op 21 juli 2003 schrijft de chirurg een brief aan de huisarts van verzoeker, waarin hij het volgende schrijft:

"Op 18 juli 2003 zag ik uw patiënt (...) nadat zes maanden eerder er een trauma had plaatsgevonden ter plaatse van de linkerpols, waarbij er nu nog steeds sprake was van persisterende pijnklachten.

Bij verder aanvullend onderzoek blijkt er sprake te zijn van een oude avulsie van de processus styloïdeus radii in combinatie met een scapholunaire dissociatie. Omdat het letsel waarschijnlijk al meer dan een half jaar oud is en de kans op herstel bij secundaire chirurgie uiterst gering is heb ik een verder expectatief beleid voorgesteld."

4.1. Per brief van 16 januari 2003 (de brief is gedateerd 16 januari 2002, maar uit de context dient te worden opgemaakt dat 2003 het juiste jaartal is), verzoekt de advocaat van verzoeker de directeur van het DTC Roermond om schadeloosstelling van verzoeker. De advocaat van verzoeker schrijft onder meer het volgende:

"(...) de tweede en derde brief beschrijven een incident op 19 december 2002. Met name dit laatste incident is in de beschrijving van mijn cliënt buitengewoon ernstig en dient naar mijn mening in ieder geval nader te worden onderzocht. Ik kan mij van cliënt niet goed voorstellen dat hij de beschreven voorvallen slechts fantaseert en evenmin dat hij zich zodanig agressief zou hebben gedragen dat er alleen sprake zou zijn geweest van gepast geweld om ongelukken te voorkomen. Maar uiteraard dient een en ander te worden uitgezocht.

Graag verzoek ik u na te gaan wat zich precies rondom mijn cliënt heeft afgespeeld en mij van uw bevindingen op de hoogte te stellen. Indien een en ander u aanleiding zou geven tot het nemen van nadere maatregelen om herhaling te voorkomen dan wel om cliënt, wanneer daar redenen voor blijken te zijn, op de een of andere wijze schadeloos te stellen, verneem ik dat eveneens graag van u. Aan de hand van uw reactie zal ik mij met cliënt beraden of er verdere stappen moeten worden ondernomen."

4.2. Per brief van 4 februari 2003 reageerde unitdirecteur B. van het DTC Roermond op de brief van de advocaat van verzoeker. B. schrijft onder meer het volgende:

"A. is op 19 december 2002 betrokken geweest bij een voorval. De aanleiding van dit voorval was dat alle gedetineerden ingesloten dienden te worden om veiligheidsredenen. Echter A. weigerde naar zijn cel te gaan, ondanks herhaaldelijke verzoeken van personeel. Om dit toch te realiseren is A. door personeelsleden begeleidt. A. is zich toen zeer heftig gaan verzetten en fysiek gewelddadig geworden, waardoor de betrokken personeelsleden voor hun eigen veiligheid en de veiligheid van A. gepast geweld hebben toegepast.

Doordat A. van de derde verdieping via de trap naar beneden gebracht moest worden en hij zich hevig verzette is A. met de nodige kracht en mankracht naar beneden gebracht. Gezien de risico's die dit met zich meebracht is er gepast gereageerd.

Hierop wil ik melden dat als A. op verzoek naar zijn cel was gegaan er niets zou zijn. Tijdens dit voorval is er niet geslagen of geschopt door personeel naar A. zoals hij aangeeft ondanks dat A. wel schoppende bewegingen maakte.

Na de plaatsing in de afzondering heeft de medische dienst hem bezocht, wat de standaard procedure is. Doordat A. klaagde over pijnen heeft de arts hem onderzocht en aangegeven dat hij spierpijn had als gevolg van zijn heftig verzet en enkele kneuzingen.

Doordat A. bleef klagen over pijnen is hij later in de week in het ziekenhuis onderzocht waaruit bleek dat er niets aan de hand was.

(...)

Gezien bovenstaande met betrekking tot het voorval van 19 december 2002, is het betrokken personeel niets te verwijten en wil ik A. ook niet schadeloos stellen."

B. Standpunt verzoeker

Het standpunt van verzoeker staat samengevat weergegeven onder Klacht en wordt nader toegelicht onder A.1.

C. Standpunt minister van Justitie

1. Per brief van 17 augustus 2004 reageert de minister van Justitie op de klacht van verzoeker. De minister schrijft - voor zover voor het onderzoek van belang - het volgende:

"Ad 1. In de middag van 20 december 2002 vond op een afdeling van het detentiecentrum Roermond, niet zijnde de afdeling van verblijf van klager, een veiligheidsincident plaats. Naar te doen gebruikelijk bij een dergelijk incident, werd aan alle gedetineerden die zich op dat ogenblik buiten hun cel bevonden het bevel gegeven zich dadelijk naar hun cel te begeven om zich te laten insluiten, zo ook aan verzoeker.

Verzoeker gaf echter aan dit bevel geen gehoor. De unitdirecteur heeft daarop personeelsleden opdracht gegeven verzoeker naar zijn cel over te brengen, waartegen hij zich stevig verzette. Verzoeker maakte daarbij slaande beweging naar het betrokken personeel. Gezien de risico's aan dit verzet verbonden, gaf de unitdirecteur opdracht verzoeker te boeien. Daar deze zich op een plaats bevond waar dit uit veiligheidsoverwegingen niet verantwoord werd geacht, is hij met gepast geweld naar een geschikte plek overgebracht waar hij tegen de grond werd geduwd en geboeid.

Dit alles gebeurde onder het directe toezicht van de betrokken unitdirecteur, die overigens bij het boeien van verzoeker corrigerend optrad.

Ad 2. Uit het medische dossier van verzoeker, dat met diens toestemming aan de directeur ter inzage werd gegeven, blijkt het volgende. Verzoeker heeft zich reeds op 25 oktober 2002, dus voordat het hierboven onder 1. genoemde incident plaatsvond, met polsklachten bij de medische dienst van het detentiecentrum Roermond vervoegd. Op 13 december 2002 is een beeldschermfoto van de pols gemaakt. Naar zijn zeggen zouden die klachten zijn ontstaan bij zijn aanhouding. Er werden toen geen afwijkingen geconstateerd die de pijnklachten van verzoeker zouden kunnen verklaren. Op 20 december 2002 na het bewuste voorval is verzoeker nog bij de medische dienst geweest. Verzoeker gaf aan pijn te hebben, maar alle functies bleken in tact.

Uit het vorenstaande blijkt dat het niet aannemelijk is dat het gebeurde op 20 december 2002 de pijnklachten aan de pols van verzoeker heeft veroorzaakt danwel verergerd. De directeur van het detentiecentrum Roermond heeft daarom geen aanleiding gezien een verzoek van verzoeker om schadevergoeding in verband met een beschadigde pols te honoreren.

Ad 3. Voor wat betreft de plaatsing van verzoeker in afzondering op 17 april 2003 verwijs ik u naar het hierbij gevoegde rapport opgemaakt naar aanleiding van het incident en de desbetreffende strafoplegging. (Zie onder Bevindingen A.2.4. en A.2.5.; N.o.)

(...)

Conclusie

Gelet op het bovenstaande, ben ik van mening dat de directeur van het Detentiecentrum Roermond geen verwijten kunnen worden gemaakt in het onderhavige geval en dat de onderscheiden klachten ongegrond zijn."

D. Reactie verzoeker

In reactie op het standpunt van de minister van Justitie schrijft verzoeker een brief naar de Nationale ombudsman, welke op 8 september 2004 werd ontvangen. Verzoeker schrijft - voor zover van belang voor het onderzoek - onder meer dat hij op 20 december 2002 klaar stond om te douchen, toen er op een afdeling beneden die van hem een incident plaatsvond. Hij sprak de gedetineerde om wie het ging aan in het Papiamento. Hij schrijft dat hij zich niet verzette toen de piw-ers hem naar zijn cel wilden begeleiden. Ook schopte of sloeg hij niet toen hij werd overgebracht naar de afzonderingscel. Hij heeft wel tegen de piw-ers gezegd dat ze hem niet mochten aanraken.

Volgens verzoeker was hij niet ziek voordat hij op 19 oktober 2002 op Schiphol werd aangehouden. Hij heeft de pijn aan zijn pols overgehouden aan het voorval van 20 december 2002 en niet aan zijn aanhouding op Schiphol. Hij schrijft dat hij heeft gezegd dat hij de piw-ers die hem op 20 december 2002 overbrachten naar de afzonderingscel voor de rechter wilde slepen. Bovendien schrijft hij dat hij niets heeft te bespreken met deze piw-ers, de unitdirecteur en de Beklagcommissie; hij is klaar met ze.

Volgens verzoeker had hij op 13 december 2002 bij de inrichtingsarts aangegeven dat hij een beetje pijn had aan zijn rechterpols in plaats van aan zijn linker. Na het incident van 20 december 2002 zou hij aan de inrichtingsarts hebben gevraagd te kijken naar zijn linkerpols. Volgens de inrichtingsarts was deze gekneusd.

Ten slotte schrijft hij dat de unitdirecteur liegt in zijn reactie op de klacht.

E. verklaring betrokken ambtenaar B.

1. In het kader van het onderzoek naar aanleiding van de klacht van de heer A., verklaarde betrokken ambtenaar de heer B. op 18 november 2004 het volgende:

"Ik ben werkzaam als unit-directeur van het Detentie Centrum Roermond (DTC). Het voorval waar de heer A. over klaagt, vond op 20 december 2002 plaats op de B-afdeling

van het DTC. De B-afdeling bestaat uit een begane grond en twee verdiepingen. Op de begane grond was een veiligheidsincident. Daarom kregen alle gedetineerden van de B-afdeling opdracht hun cel in te gaan, waarna ze werden ingesloten. De heer A. was de enige gedetineerde die weigerde de opdracht op te volgen. Ik hoorde dat een penitentiair inrichtingswerker, de heer D., de heer A. meermalen verzocht zijn cel binnen te gaan, maar dat deze weigerde de opdracht op te volgen.

In mijn opdracht pakte de piw-er de heer A. losjes bij de schouder vast om hem zo richting cel te geleiden. De heer A. verweerde zich hiertegen en weigerde dus weer om de opdracht op te volgen. De piw-er en de heer A. stonden op dat moment op de brug van de tweede verdieping. Ik was toevallig in de buurt. De reling van de brug was destijds nogal laag, later is de reling in opdracht van de arbeidsinspectie verhoogd. Ik zal u de betreffende afdeling straks laten zien.

Omdat de reling zo laag was, vond ik de situatie - de heer A. die zich fysiek verzette tegen de piw-er die hem richting cel wilde geleiden - erg gevaarlijk. Voor je het weet valt er iemand over de reling naar beneden. Daar komt nog bij dat de heer A. weliswaar niet erg lang is, maar wel pezig. Ik geloof dat hij ex-marinier is, vandaar. Voor ieders veiligheid besloot ik dus dat de heer A. zo snel mogelijk naar de grond moest worden gebracht, om te voorkomen dat er iemand naar beneden zou vallen.

Ik heb de heer A. daarom aan zijn benen onderuit getrokken, terwijl de piw-er zijn bovenlichaam vasthield. In verband met mijn eigen gezondheidssituatie bemoei ik mij normaliter niet zelf - in fysieke zin dus - met dit soort incidenten, maar omdat ik de situatie echt heel gevaarlijk vond, heb ik dat in dat geval wel gedaan. Het was trouwens niet zo dat de piw-ers die op de tweede verdieping waren, nodig waren bij het veiligheidsincident op de begane grond. Er waren beneden voldoende piw-ers om dat incident op te lossen.

De heer A. verzette zich hevig, met woeste armbewegingen en door te schoppen. Om die reden moest er nogal wat kracht worden gebruikt om hem in bedwang te houden, maar ik weet zeker dat hij niet is geslagen. Dat zou ik nooit van mijn personeel accepteren. De heer A. verweerde zich ook verbaal, hij riep onder meer dat we van hem af moesten blijven. Er kwamen snel nog een paar piw-ers bij om te helpen de heer A. in bedwang te houden. Ik weet niet meer welke piw-ers dit waren.

De gedetineerden in het DTC verblijven in tweepersoonscellen. Omdat de heer A. op dat moment zo gewelddadig was, konden we hem niet in zijn eigen cel insluiten, want dan zou de situatie in de cel misschien uit de hand zijn gelopen. De afzonderingscellen bevinden zich op de begane grond. We hebben de heer A. toen met vier of vijf man naar beneden gedragen. Iedereen had één ledemaat vast en zo hebben we hem twee trappen af naar beneden getild. We hebben hem dus niet naar beneden gesleept, hij heeft de grond niet meer geraakt tot we op de begane grond waren. Het is wel mogelijk dat hij bijvoorbeeld een trapeleuning heeft geraakt. Aangezien de trappen nogal smal zijn en de heer A. zich

bleef verzetten door trappende en slaande bewegingen te maken, was het best lastig om hem zo naar beneden te brengen.

Toen we beneden waren, hebben we de heer A. op de grond gelegd. Het Hoofd Beveiliging, de heer H., heeft het toen verder overgenomen. Hij heeft de heer A. op zijn buik gelegd, waarna de heer A. is geboeid. Tijdens dit boeien zei hij voor het eerst iets over pijn. Hij had het over pijn aan zijn elleboog. Een arm werd op een verkeerde manier naar achteren gedraaid, vandaar. H. heeft toen meteen gezegd dat het anders moest. Ik weet zeker dat de heer A. tijdens het hele voorval niet is geslagen of geschopt. Ik zou dat nooit hebben geaccepteerd van mijn medewerkers.

De heer H. heeft de heer A. vervolgens ingesloten in een afzonderingscel. Dit is geen isoleercel. De afzonderingscel wordt alleen bij geweldssituaties gebruikt.

Ik heb een schriftelijk verslag gemaakt van het voorval. Een collega van mij heeft vervolgens de heer A. gevraagd wat zijn lezing was van het gebeurde, er is dus hoor en wederhoor toegepast.

Die collega heeft toen besloten om de heer A. een maatregel op te leggen. Deze maatregel hield in dat hij zeven dagen in afzondering werd geplaatst. De reden hiervoor was gelegen in het gedrag van de heer A.: hij had geweigerd een opdracht van een piw-er op te volgen, hij had geweld gebruikt en hierdoor de veiligheid in de inrichting in gevaar gebracht. Wat mij betreft was zeven dagen afzondering een passende maatregel.

Overigens had ik voor dit incident niet eerder een dergelijke situatie meegemaakt met de heer A., hij stond bij mij niet bekend als een lastige gedetineerde.

Omdat de heer A. tijdens het boeien over pijn in zijn elleboog had geklaagd, hebben we meteen na het incident aan de medische dienst gevraagd om bij hem langs te gaan. De medische dienst heeft de heer A. nog dezelfde dag gezien. Er was sprake van overstrekking van de linkerelleboog van de heer A. In de gegevens van de medische dienst zie ik dat de heer A. op 23 december nog steeds last had van zijn elleboog, en van zijn schouder. Op 24 december had hij last van een harde buik.

Ik heb me laten vertellen dat dit, gezien het tijdsverloop, niet meer het gevolg kon zijn van het incident op 20 december. Wat ik heel merkwaardig vind, is dat de heer A. vanwege zijn pijnklachten een tijdlang pijnstillers voorgeschreven heeft gekregen, maar dat achteraf tijdens een celcontrole bleek dat hij deze pijnstillers niet had ingenomen.

Ik wil graag benadrukken dat uit de medische gegevens blijkt dat de heer A. al op 25 oktober - na zijn aanhouding - klaagde over een pijnlijke linkerhand. Na die datum bleef hij aangeven een pijnlijke, krachteloze linkerpols te hebben. Op 13 december is een röntgenfoto gemaakt, waarvan de uitslag op 19 december bekend was. Dit was dus vóór het incident op 20 december.

Waar ik ook graag op wil wijzen, is dat de heer A. op een gegeven moment aangaf last te hebben van zijn rechterpols in plaats van zijn linkerpols. Al met al heb ik de indruk dat hij zijn verhaal steeds verandert, al naar gelang wat wij naar voren brengen.

De heer A. heeft op een gegeven moment gesteld dat ik hem schriftelijk zou hebben bedreigd. Dit is absoluut niet het geval. Ik zou de betreffende brieven graag willen zien, want ik ben er niet van gediend dat de heer A. mij op deze wijze in diskrediet brengt.

In de dagen na 20 december ben ik af en toe bij de heer A. binnengelopen, om te vragen hoe het met hem ging. Hij reageerde toen heel normaal. Hij zei wel dat hij last had van (spier)pijn en dat zijn linkerelleboog zeer deed, maar ik kon normaal met hem praten. Later is dit veranderd, toen kwam hij steeds terug op het incident en zei hij bijvoorbeeld dat hij was mishandeld. In die periode kreeg ik vaak brieven van hem. Naar aanleiding van die brieven ging ik dan steeds met hem praten, maar een normaal gesprek was toen niet meer mogelijk omdat hij steeds weer over die zogenaamde mishandeling begon. Mijn collega Ha. en ik hebben heel veel tijd en aandacht aan hem besteed. Als ik met de heer A. ging praten zat hij weleens zielig op de grond en zei hij dat hij pijn had. Ik heb er steeds voor gezorgd dat hij voldoende zorg kreeg van de medische dienst. Om nog iets merkwaardigs te noemen: in die periode heeft hij ook een keer gezegd dat ik níet bij het betreffende incident betrokken was, terwijl ik er vanaf het begin af aan juist wél bij was.

Op een gegeven moment kreeg ik een brief van de advocaat van de heer A., met een verzoek om schadevergoeding. Ik heb dit verzoek bij brief van 4 februari 2003 afgewezen omdat ik vind dat wij op 20 december 2002 proportioneel hebben gehandeld in reactie op het fysieke geweld van de heer A. Ik heb nooit met de heer A. gesproken over het verzoek om schadevergoeding.

Over de maatregel van twee weken afzondering die op 17 april 2003 aan de heer A. is opgelegd, kan ik het volgende verklaren.

De heer A. had een zogenaamd spreekverzoek gedaan, daarom ging ik met hem praten. Hij stelde mij vragen - ik weet niet meer waarover - maar weigerde steeds naar mijn antwoorden te luisteren. Toen ik buiten zijn cel stond, kwam de heer A. zijn cel uit. Het personeel moest hem tegenhouden omdat hij mij anders zeker zou zijn aangevlogen. Ook van dit voorval heb ik rapport opgemaakt, en een collega heeft vervolgens de afzonderingsmaatregel opgelegd. Op zich is twee weken afzondering lang, maar gezien het herhaalde karakter van het gedrag van de heer A. kan ik mij goed voorstellen dat mijn collega heeft besloten deze maatregel op te leggen. De heer A. hield zich namelijk steeds niet aan de huisregels, hij ging niet fatsoenlijk om met medege-detineerden en met het personeel. Ook speelde hij het personeel tegen elkaar uit door tegen iedereen steeds weer een ander verhaal te vertellen. Tevens heeft hij zich fysiek verzet en gepoogd zich fysiek te verzetten bij het insluiten in de cel en staatseigendommen vernield.

Waarschijnlijk zijn er ook tussen 20 december 2002 en 17 april 2003 wel rapporten opgemaakt over het gedrag van de heer A., maar ik weet niet of we die nog hebben. De gebruikelijke selectierapporten zijn waarschijnlijk makkelijker traceerbaar. Dit zijn samenvattende rapportages die worden opgemaakt ten behoeve van de selectiefunctionaris die moet beslissen naar welke PI een gedetineerde gaat na een verblijf in het DTC.

Aangezien onze afzonderingscel niet ideaal te noemen is, hebben we met het detentiecentrum in Zeist afgesproken dat een langdurende maatregel van afzondering bij hen ten uitvoer wordt gelegd. De heer A. heeft de maatregel van twee weken afzondering dus in Zeist uitgezeten, en aansluitend heeft hij een reguliere overplaatsing gekregen naar de PI in Maastricht. Hij is daarna enige tijd op vrije voeten geweest, maar inmiddels zit hij alweer een tijdje vast voor een ander feit."

2. Aansluitend aan de verklaring die de heer B. heeft afgelegd, heeft hij de medewerkers van het Bureau Nationale ombudsman in het DTC laten zien waar het incident van 20 december 2002 heeft plaatsgevonden. Tijdens de rondleiding werd duidelijk dat de balustrade van de brug bij de afdeling waar het incident heeft plaatsgevonden, lager was dan heuphoogte en dat bovendien de trappen smal waren. De afzonderingscel is vlak naast de trap op de begane grond. De afdeling waar verzoeker gedetineerd zat op 20 december 2002 is op de tweede verdieping gevestigd.

F. verklaring betrokken ambtenaar d.

In het kader van het onderzoek naar aanleiding van de klacht van de heer A., verklaarde betrokken ambtenaar de heer D., op 13 december 2004 telefonisch, voor zover van belang voor het onderzoek, het volgende:

"Ik was er vanaf het begin van het voorval met verzoeker op 20 december 2002 bij. We waren met z'n vieren in totaal. De heer B., ik, mijn collega V. en nog iemand. Ik kan me niet meer alles precies herinneren, omdat het al vrij lang geleden is. Ik weet nog dat er iets gebeurde op de begane grond, waardoor alle gedetineerden ingesloten moesten worden. Ik weet niet meer wat er precies gebeurde op de begane grond. Iedereen ging zonder problemen in zijn cel, behalve verzoeker. U zegt mij dat verzoeker buiten zijn cel was, om te gaan douchen. Dit kan ik mij niet meer herinneren. Wel kan ik me herinneren dat hij het erover had dat hij wilde bellen. Ik heb hem meerdere malen, ik denk wel zo'n acht keer, gevraagd of hij zijn cel binnen wilde gaan. Hij werd boos en bleef maar herhalen dat hij wilde bellen. Ik heb hem gezegd dat hij nu zijn cel in moest, en dat hij daarna zou kunnen bellen. Dan zou hij namelijk ook meer tijd hebben om te bellen. Hij reageerde aanvankelijk verbaal, maar begon op een gegeven moment te duwen. Ik heb hem voorgesteld om of zijn cel in te gaan, of we zouden hem naar beneden, naar de afzonderingscel brengen. Het was een hectische situatie omdat er beneden wat aan de hand was en iedereen dus in zijn cel moest.

Hij wilde nog steeds niet zijn cel in en bleef duwen en begon ook om zich heen te slaan. We hebben hem toen vastgepakt, omdat het gevaarlijk werd. We stonden namelijk op een brug op de tweede verdieping. De balustrade van deze brug was erg laag, waardoor een van ons, of verzoeker er wel eens overheen zou kunnen vallen, door het duwen.

B. gaf de opdracht om verzoeker naar de afzonderingscel te brengen. Verzoeker sloeg toen met zijn armen om zich heen en begon te trappen. We hebben verzoeker toen allemaal aan een arm of een been vastgepakt en via de smalle trappen naar beneden gedragen. Ik had hem aan een arm vast. Verzoeker verzette zich flink toen we hem naar beneden droegen. Hierdoor hebben we hem wel steviger vastgepakt op een gegeven moment.

Beneden aangekomen, verzette verzoeker zich nog steeds heftig. De heer H. kwam er toen bij om hem te boeien. Ook hierbij verzette hij zich. U zegt mij dat uit de stukken in uw dossier naar voren komt, dat op een gegeven moment een arm van verzoeker te ver zou zijn gedraaid bij het boeien, waardoor hij pijn had. Ook zou een van ons toen hebben gezegd dat er anders geboeid moest worden. Ik kan mij dit niet herinneren.

Ik heb gelezen dat verzoeker klaagt dat hij letsel heeft overgehouden aan het incident op 20 december 2002. Volgens mij had verzoeker geen letsel, ik kan me ook niet herinneren dat hij klaagde over pijn. Wel weet ik dat hij na het incident constant zei dat hij ergens last van had. Hij had overal last van. De medische dienst heeft hem vlak na het incident onderzocht. Ik weet niet wat zij hebben geconstateerd, want ik heb daar verder geen bemoeienis mee gehad.

Ik heb gelezen dat verzoeker klaagt dat hij geslagen en geschopt is. Dit hebben wij absoluut niet gedaan. Ook hebben wij hem niet over de gang gesleept. We hebben hem gedragen.

Ik weet niks over de plaatsing van verzoeker in de afzonderingscel in april 2003 voor twee weken. Ik heb daar geen bemoeienis mee gehad."

G. Verklaring betrokken ambtenaar H.

In het kader van het onderzoek naar aanleiding van de klacht van de heer A., verklaarde betrokken ambtenaar, de heer H., op 14 december 2004 telefonisch, voor zover van belang voor het onderzoek, het volgende:

"Ik kan me het incident van 20 december 2002 nog herinneren. Ik ben erbij gekomen op het moment dat er alarm werd gemaakt. Ik was destijds afdelingshoofd, hoofd beveiliging. Er werd alarm gemaakt toen verzoeker de trap werd afgedragen. Ik herinner me nog dat verzoeker zo'n twee tot drie meter van de trap vandaan lag, met zijn gezicht naar het plateau toe. Er waren drie of vier bewaarders bij, zij waren bezig hem te fixeren. Twee mensen hadden een arm vast van verzoeker, en één iemand had zijn benen vast.

Ik weet nog dat de heer B. er ook bij stond. Hij heeft ooit iets aan zijn nek gehad. Daarom heb ik hem meteen gevraagd om weg te gaan.

Op het moment dat ik erbij kwam, was verzoeker al aan één arm geboeid. Zijn tweede arm werd op zijn rug gedaan, maar verkeerd om, waardoor je de arm niet op de rug krijgt. Ik zag het gebeuren en riep dat ze hiermee moesten stoppen. Dit gebeurde niet meteen, waardoor ik een 'knak' hoorde. Ik weet niet meer op welke plaats van de arm van verzoeker ik dit hoorde. Ik heb de situatie stilgelegd, de desbetreffende bewaarder vastgepakt en hem de arm van verzoeker terug laten brengen.

Ik heb toen met verzoeker gesproken en we hebben hem daarna naar de ISO gebracht. Hij is hier onder begeleiding heen gelopen. In de ISO heb ik nog een minuut of tien met verzoeker zitten praten. Hij was toen al wat rustiger en huilde. Ik heb toen een arts van de medische dienst gewaarschuwd. Daarna ben ik de cel uitgegaan onder de toezegging dat de arts zou komen. Ik zou ook nog terugkomen.

Later heb ik met de bewaarder die de arm van verzoeker verkeerd om draaide, de heer D., en verzoeker gesproken in de ISO. Ik kan me nog herinneren dat verzoeker en D. elkaar aan het einde van het gesprek een hand gaven.

U vraagt mij of verzoeker last had van zijn linkerpols na het incident. Ik weet niet meer wat er precies met de arm van verzoeker aan de hand was, maar het zat in ieder geval hoger dan de pols, volgens de medische dienst.

Op het moment dat ik aankwam toen verzoeker onderaan de trap lag, was hij emotioneel. Hij begreep niet waarom hij naar beneden was gebracht. Ik kan me dat ook wel voorstellen. Hij was overtuigd van zijn gelijk en werd toen toch door drie of vier bewaarders naar beneden gedragen, naar de afzonderingscel. Ik weet niet of hem duidelijk was waarom hij naar beneden was gebracht nadat ik hem uitgebreid had gesproken.

Ik heb begrepen dat de bewaarders meerdere malen aan hem hebben gevraagd zijn cel in te gaan, maar ik ben daar niet bij geweest, dus ik kan ook niet zeggen of verzoeker begreep wat er aan de hand was.

Toen verzoeker werd geboeid verzette hij zich fysiek. Omdat hij door zo'n drie mensen werd vastgehouden, had dit verzet alleen geen zin. Hij schreeuwde ook.

Vanaf het moment dat ik bij de situatie was betrokken, is er absoluut geen geweld gebruikt. Het enige is dat de arm van verzoeker werd doorgedraaid. Ik kan me voorstellen dat hij daar pijn aan heeft overgehouden. Alleen kan dit dan niet aan de pols zijn geweest. Er is zeker niet geslagen en er is ook geen knie in de rug van verzoeker gezet. Dit laatste gebeurt wel eens als het niet lukt om iemand te boeien, dit is nu pertinent niet gebeurd. Ik sta er 100% voor in dat er geen disproportioneel geweld is gebruikt.

Ik kan niet vertellen of verzoeker nog zeven dagen in de ISO moest blijven. Ik was niet iedere dag in dienst, en bovendien was ik alleen verantwoordelijk voor de veiligheid in het Detentie Centrum. Ik was niet verantwoordelijk voor de gedetineerden. Dit was anders wanneer er geweld werd gebruikt, vandaar dat ik er ook bij was op 20 december 2002.

Ik heb verzoeker na 20 december 2002 nog eenmaal gezien. Hij zat toen op het wachtbankje bij de medische dienst. Ik vroeg hoe het met hem ging. Hij zei dat het slecht met hem ging, hij had last van veel dingen. Later hoorde ik van collega's dat hij onder meer last had van zijn ribben en dat hij bloed had bij het poepen.

Ik weet ook niks van het feit dat verzoeker op 17 april 2003 voor twee weken in de ISO is geplaatst."

H. Nadere reactie verzoeker

Op 2 maart 2005 ontving de Nationale ombudsman de schriftelijke reactie van verzoeker op de verklaringen van betrokken ambtenaren B., D. en H. Verzoeker schrijft in zijn brief onder meer dat hij middels de diverse medische gegevens voldoende bewijs heeft aangedragen voor het feit dat hij is geslagen en geschopt door de betrokken ambtenaren, waardoor hij onder meer last heeft gekregen van zijn pols. Voorts schrijft verzoeker dat B. liegt in zijn verklaring.

Achtergrond

1. Tijdelijke wet noodcapaciteit drugskoeriers

1.1. Artikel 2

"Deze wet is van toepassing op personen ten aanzien van wie, wegens overtreding, dan wel verdenking van overtreding, van artikel 2, eerste lid, aanhef en onder A, van de Opiumwet, de in verzekeringstelling of de voorlopige hechtenis is bevolen of die wegens een dergelijke overtreding zijn veroordeeld en die zijn geplaatst in een voorziening als bedoeld in artikel 4, eerste lid, en die ten tijde van de plaatsing zestien jaar of ouder zijn"

Met een voorziening als bedoeld in artikel 4 van de Tijdelijke wet noodcapaciteit drugskoeriers worden de door de minister van justitie als zodanig aangewezen voorzieningen bedoeld. Het Detentiecentrum Roermond is zo'n bijzondere voorziening. Voorts blijkt uit de stukken dat verzoeker op 19 oktober 2002 is aangehouden op Schiphol, omdat er ruim 1600 gram in zijn koffer is aangetroffen. Hij is op 17 januari 2003 door de rechtbank te Haarlem hiervoor veroordeeld.

De Tijdelijke wet noodcapaciteit drugskoeriers is dan ook op het verblijf van verzoeker in het Detentiecentrum Roermond van toepassing.

1.2. Artikel 10

"1. De directeur kan een gedetineerde in afzondering plaatsen:

- a. indien dit in het belang van de handhaving van de orde of de veiligheid in de voorziening, dan wel voor een ongestoorde tenuitvoerlegging van de vrijheidsbeneming noodzakelijk is;
- b. indien dit ter bescherming van de betrokken gedetineerde noodzakelijk is;
- c. in geval van ziekmelding of ziekte van de betrokken gedetineerde;
- d. indien de gedetineerde hierom verzoekt en de directeur dit verzoek redelijk en uitvoerbaar oordeelt.

2. De afzondering ingevolge het eerste lid, onder a of b, duurt ten hoogste twee weken. De directeur kan deze afzondering telkens voor ten hoogste twee weken verlengen, indien hij tot het oordeel is gekomen dat de noodzaak tot afzondering nog bestaat.

3. De afzondering wordt ten uitvoer gelegd in een afzonderingscel of in een andere verblijfsruimte. Gedurende het verblijf in afzondering neemt de gedetineerde niet deel aan activiteiten, voor zover de directeur niet anders bepaalt en behoudens het dagelijks verblijf in de buitenlucht. De directeur kan het recht van de gedetineerde om te telefoneren met, of het ontvangen van bezoek van persoonlijke relaties slechts beperken of uitsluiten indien het belang van de orde of de veiligheid in de voorziening, dan wel de gedragingen, lichamelijke of gemoedstoestand van de gedetineerde zulks noodzakelijk maken.

4. De directeur draagt zorg dat, ingeval de afzondering langer dan vierentwintig uren duurt en ten uitvoer wordt gelegd in een afzonderingscel, de commissie van toezicht en de aan de voorziening verbonden arts of diens vervanger terstond hiervan in kennis wordt gesteld.

5. De directeur draagt zorg dat in geval van afzondering het nodige contact tussen ambtenaren en medewerkers van de voorziening en de gedetineerde wordt gewaarborgd en naar aard en frequentie op de situatie van de gedetineerde wordt afgestemd."

1.3. Artikel 11

"1. Indien de tenuitvoerlegging van de afzondering in de voorziening op ernstige bezwaren stuit, kan zij in een andere voorziening of in een inrichting of afdeling als bedoeld in de Penitentiaire beginselenwet worden ondergaan. Is de gedetineerde minderjarig dan kan de afzondering in een inrichting als bedoeld in de Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen worden ondergaan.

2. Indien de directeur van oordeel is dat van de in het eerste lid bedoelde omstandigheid sprake is, plaatst hij in overeenstemming met de selectiefunctionaris de gedetineerde over.

3. Over de verlenging van de afzondering, waarvan de tenuitvoerlegging plaatsvindt in een andere voorziening of inrichting of afdeling, beslist de directeur van de voorziening waarin de afzondering was opgelegd, in overeenstemming met de selectiefunctionaris en gehoord de directeur van de voorziening of inrichting of afdeling waar de tenuitvoerlegging van de afzondering plaatsvindt."

1.4. Artikel 20

"1. De directeur is bevoegd jegens een gedetineerde geweld te gebruiken dan wel vrijheidsbeperkende middelen aan te wenden, voor zover dit noodzakelijk is met het oog op een van de volgende belangen:

a. de handhaving van de orde of de veiligheid in de voorziening;

b. de uitvoering van een door de directeur genomen beslissing;

c. de voorkoming van het zich onttrekken door de gedetineerde aan het op hem uitgeoefende toezicht.

2. De selectiefunctionaris of een daartoe door hem aangewezen ambtenaar of medewerker is bevoegd jegens een gedetineerde geweld te gebruiken of vrijheidsbeperkende middelen aan te wenden met het oog op een van de volgende belangen:

a. de uitvoering van een door hem genomen beslissing;

b. de voorkoming van het zich onttrekken van de gedetineerde aan het op hem uitgeoefende toezicht.

3. Aan het gebruik van geweld gaat zo mogelijk een waarschuwing vooraf. Degene die geweld heeft gebruikt maakt hiervan onverwijld een schriftelijk verslag en doet dit verslag onverwijld aan de directeur dan wel de selectiefunctionaris toekomen.

4. De Geweldsinstructie penitentiaire inrichtingen is van toepassing."